

Till
Finansdepartementet

Alvik den 16 juni 2020

Betänkandet Idéburen välfärd, SOU 2019:56

Diarienummer: Fi2019-04187/K

Sveriges kristna råd är en paraplyorganisation med 26 medlemskyrkor och 3 observatörer fördelade på fyra kyrkofamiljer. I dessa ryms de olika kristna traditionerna i vårt land. Sveriges kristna råds remissyttrande är avgivet i dialog med kyrkorna i Sverige och avser stryka under kyrkornas gemensamma ståndpunkter och uppmärksammar ett antal principiellt viktiga frågor för de kyrkliga samfundet. Trossamfund och organisationer som står på en uttalad kristen värdegrund har ett viktigt bidrag till samhället som utförare av välfärdsuppdrag. Den kristna människosynen och övertygelsen om varje individs okränkbara värde är och har varit avgörande för samhällets utveckling. Denna idégrund ger basen för ett värdigt sätt att möta individen med respekt.

Sveriges kristna råds yttrande

Sveriges kristna råd *tillstyrker huvuddelen* av utredningens förslag. I något avseende menar Sveriges kristna råd dock att utredningens förslag skulle behövt vara mer långtgående.

Sammanfattande skäl för yttrandet

Sveriges kristna råd välkomnar huvuddelen av utredningens bedömningar och förslag och gör bedömningen att våra medlemskyrkor kan motsvara den föreslagna definitionen av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Utredaren har i sitt arbete tagit hänsyn till de argument som framförts av idéburna välfärdsaktörer och lagt förslag som tar hänsyn till deras specifika förutsättningar. Välfärdsinsatser som produceras av idéburen sektor behöver en fungerande infrastruktur. Om en sådan kan tillhandahållas tillförs den offentliga välfärden insatser med de specifika mervärden som idéburna organisationer kan bidra med. Uppfyllandet av Agenda 2030 kommer att kräva en närmare samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället.

Sveriges kristna råd menar dock att utredningens förslag i något avseende skulle behövt vara mer långtgående.

- Sveriges kristna råd ställer sig huvudsakligen positiv till utredningens förslag till definition av idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet och att definitionen införs i en särskild lag.

Postadress
Sveriges kristna råd
Box 140 38
167 14 Bromma

Besöksadress
Gustavslundsvägen 18
Alviks Torg, Bromma
Stockholm

Telefon: 08-453 68 00
E-post: info@skr.org
Webb: www.skr.org
Twitter: @SvKristnaRad

Bankgiro: 58 34-8756
Org.nr: 817603-0735

- Sveriges kristna råd efterfrågar ett tydliggörande vad gäller värdeöverföringar och fler överväganden kring balansen mellan registreringens frivillighet och de relativt högt ställda kraven och rättsföljderna.
- Sveriges kristna råd ifrågasätter om utredningen ger tillräckliga incitament för ett utvidgat användande av samarbetsformen IOP och menar att en IOP-lag, även om denna endast är av upplysningskaraktär, ändå skulle stärka kommuners, regioners och myndigheters motivation att använda sig av denna samverkansmodell.
- Sveriges kristna råd menar att det är avgörande att Upphandlingsmyndigheten via regleringsbrev eller genom regeringsuppdrag ges ett förtydligt uppdrag att ge stöd till offentliga och idéburna aktörer med utgångspunkt i de kriterier för IOP som utredningen tagit fram.

Utvecklande synpunkter

Utredningens avgränsning av begreppet välfärd. (avsnitt 3.2) På det sociala området ingår även förebyggande sociala insatser. Förebyggande, hälsofrämjande insatser utgör en huvudfåra i många medlemskyrkors diakonala verksamheter. Sveriges kristna råd menar att den breda välfärdsdefinitionen behöver bli mer etablerad i samhället i stort utifrån att sociala behov och insatser är komplexa och mångskiftande och att sociala utmaningar behöver mötas utifrån skilda kompetenser och utifrån kunskap om specifika förutsättningar i den lokala kontexten. Här blir idéburna organisationers bidrag väsentliga.

Ett behov som kyrkor och samfund ser i samhället är att mer plats behöver ges för existentiell hälsa. På samma sätt som vi talar om sociala omsorgstjänster och integration som välfärdsverksamhet ser Sveriges kristna råd att existentiell hälsa bör definieras som ett behovsområde inom välfärden och bör ingå i välfärdsuppdraget. Världshälsoorganisationen WHO listar åtta olika perspektiv som byggstenar för existentiell hälsa: Hopp, harmoni, helhet, meningsfullhet, förundran, andliga kontakt, personlig tro och gemenskap.¹

En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. (avsnitt 5.4.3) Det är väsentligt att den föreslagna definitionen framöver utgör utgångspunkt för formuleringen av nya förordningar om statlig bidragsgivning och därmed bidrar till att organisationer som omfattas av den föreslagna definitionen, oavsett associationsform, kan komma ifråga för bidrag. Detta har hittills inte alltid varit fallet.

Det är även väsentligt för Sveriges kristna råd att utredarens uttolkningar av definitionen av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet tas hänsyn till i det fall att den föreslagna lagen beslutas om och träder i kraft. För Sveriges kristna råds del gäller det särskilt punkten om vad statlig styrning innebär liksom punkten om att trossamfund som regel har ett oegennyttigt syfte.

Enligt utredaren krävs inte att någon viss andel av organisationens verksamhet utgörs av offentligt finansierad välfärdsverksamhet för att motsvara den föreslagna definitionen av idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Detta är viktigt för Sveriges kristna råd, då offentligt finansierade välfärdsuppdrag inte utgör någon större andel av medlemskyrkornas totala verksamhet. Den föreslagna definitionen möjliggör för församlingar

¹ *Människans värde och värdighet: om kristen människosyn.* Sveriges kristna råd, 2019, s. 55-56.

att erhålla offentlig finansiering även för begränsade välfärdsinsatser. Sveriges kristna råd menar att det är viktigt att det offentligas uttolkningar av den föreslagna rättsliga definitionen av idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet regelbundet följs upp av utsedd ansvarig myndighet.

Värdeöverföringar. (avsnitt 5.4.4) Det är oklart om den föreslagna skrivningen enbart avser medel genererade genom den offentligt finansierade välfärdsverksamheten eller om den rör samtliga medel som genereras i en idéburen aktörs verksamhet.

Kriterier för registrering och krav vid avregistrering. (avsnitt 5.4.5 och 5.4.6) Sveriges kristna råd efterfrågar fler överväganden kring balansen mellan registreringens frivillighet och de relativt högt ställda kraven och rättsföljderna. Krav som uppställs såväl under registreringen som efter att den upphört.

Utifrån de scenarier som kan uppstå finns anledning att ytterligare överväga om balansgången är väl avvägd eller om det finns skäl att ompröva vissa ställningstaganden. Är det rimligt att värdeöverföringar bara får ske till registrerade aktörer eller forskning, vad om det inte finns så många registrerade? Kan kravet på fem år vid avregistrering anses proportionerligt? Eventuellt skulle värdeöverföringar även kunna ske till idéburna aktörer som efter bedömning lever upp till definitionens kriterier, men som inte valt att inte registrera sig. Vidare bör tydliggöras utgångspunkterna för fastställandet av bötesbeloppet (avsnitt 5.4.8.) vid ett eventuellt överskridande av begränsningen gällande värdeöverföringar.

Utredningens förslag beträffande idéburet offentligt partnerskap. (avsnitt 7.5) Frågan om på vilket sätt idéburna offentliga partnerskap (IOP) kan vara förenliga med EU:s statsstödsregler är komplex och denna komplexitet kommer även fortsättningsvis att ha en negativ inverkan på huruvida kommuner, regioner och myndigheter kommer att välja att ingå idéburna offentliga partnerskap. Risken finns att de exempel på verksamheter som i nuläget bedöms rymmas inom ett IOP och som utredningen lyfter fram (också i vägledningen), ses som ”säkra” och framöver kommer att begränsa att andra samhällsutmaningar och verksamhetsområden identifieras kring vilka IOP: er kan slutas. För att motverka detta krävs att den av utredningen framtagna vägledningen hålls uppdaterad och kontinuerligt fylls på av ansvarig myndighet.

Bör IOP regleras i lag? (avsnitt 7.4) Sveriges kristna råd menar att en lag med hänvisning till statsstödsreglerna (avsnitt 7.4.1) – även om den enbart blir en lag av upplysningskaraktär – ändå skulle kunna utgöra ett förstärkt incitament för kommuner, regioner och myndigheter att beakta IOP som användbar samarbetsmodell med idéburna organisationer. I synnerhet om lagstiftningen kompletteras med att ansvarig myndighet kontinuerligt uppdaterar och kompletterar den, av utredningen, framtagna vägledningen.

Tydligt uppdrag till Upphandlingsmyndigheten (avsnitt 7.5) Sveriges kristna råd vill understryka vikten av att Upphandlingsmyndigheten via regleringsbrev eller genom ett regeringsuppdrag får ett intensifierat uppdrag att stärka såväl offentliga som idéburna aktörers kunskap om IOP och deras beredskap att ingå IOP. Detta utifrån att förslagen i tidigare statliga utredningar som rört idéburna organisationers delaktighet i den offentligt finansierade välfärden inte lett till vare sig regeringsuppdrag eller noterbara åtgärder från Upphandlingsmyndighetens sida vad gäller riktat stöd till idéburna organisationer.

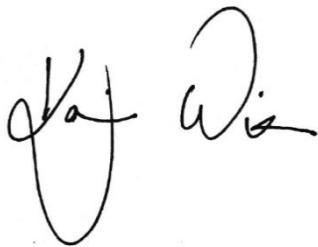
Möjligheter att reservera kontrakt för upphandlingar av sociala tjänster m.m. (avsnitt 8.2.1) Medlemskyrkor i Sveriges kristna råd har erfarenhet av att upphandlande myndigheter kan ha

bristande kunskaper om idéburna aktörers mervärden när gäller faktorer som kan bidra till att den sociala målsättningen uppfylls. Det kan till exempel handla om att man från myndighetens sida inte värderar betydelsen av en idéburen organisations totala sammanhang, dess kontinuerliga möten med en viss målgrupp, värdet av den idéburna organisationens kontinuerliga närvaro och generella verksamhet i den lokala kontexten också efter det att ett specifikt offentligt finansierat välfärdsuppdrag är avslutat. Sveriges kristna råd menar därför att Upphandlingsmyndigheten i samverkan med idéburen sektor och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fortsatt behöver samverka kring förstärkta utbildningsinsatser för myndigheter, regioner och kommuner kring idéburna organisationers mervärden och särart.

Möjligheter att begränsa deltagande i valfrihetssystem. (avsnitt 9.1) Reservation av ett valfrihetssystem till idéburna aktörer förutsätter att det finns ett samband mellan tjänsten som valfrihetssystemet omfattar och de mervärden som idéburna aktörer bidrar med. Detta förfarande bygger på att ansvarig myndighet för valfrihetssystemet tydligt kan identifiera och formulera hur den sociala målsättningen ska uppfyllas och dessutom ha god kännedom om hur idéburen sektor genom sin särart kan bidra till denna. Detta förutsätter utökad dialog mellan offentlig och idéburen sektor kring identifierade samhällsutmaningar och kompetensutveckling för såväl upphandlande myndigheter som idéburna aktörer.

Sveriges kristna råds yttrande överensstämmer till stor del med det som avgivits av vår medlemskyrka Svenska kyrkan.

För Sveriges kristna råd

Karin Wiborn, generalsekreterare

Handläggare: Jakob Evertsson, epost: jakob.evertsson@skr.org

Sveriges kristna råd (SKR) består av 26 medlemskyrkor och 3 observatörer. Dessa 29 kyrkor representerar tillsammans praktiskt taget alla kristna kyrkor och samfund i Sverige. Med grund i kristen tro är kyrkorna i Sverige, liksom runt om i världen, engagerade i frågor som rör människors liv, värdighet och rättigheter. Kyrkorna i Sverige har stora kontaktytor med människor i olika livssituationer. Frågor om människors villkor aktualiseras i olika sammanhang, inte minst bland de människor som migrerat till Sverige. Flera av kyrkorna i Sveriges kristna råd har stor kontaktyta i det sammanhanget. Kyrkorna i SKR vill samverka med andra samhällsaktörer för ett välkomnande och inkluderande samhälle där människors rättigheter och värdighet värnas.